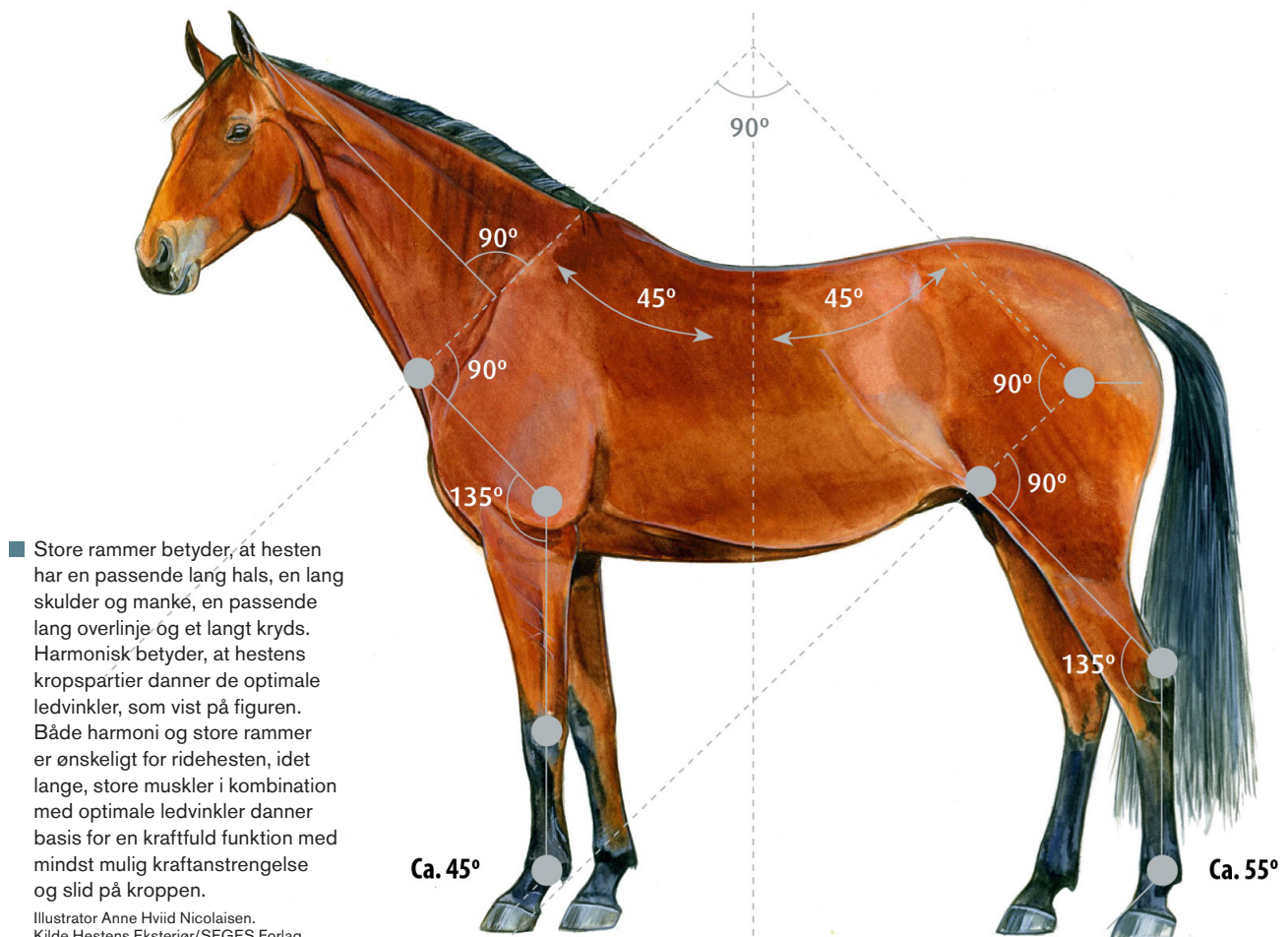

HESTENS BYGNING

HAR INDFLYDELSE PÅ FUNKTION OG HOLDBARHED

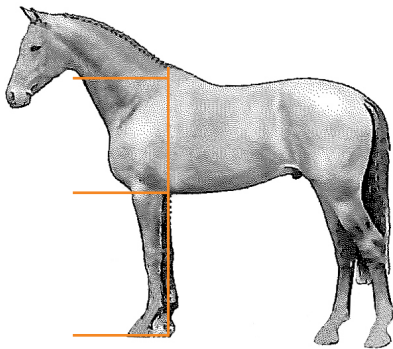
Når sommerens kåringer og følskuer er overstået, og mørket gør sit indtog, er det tid til at overveje næste års ifolinger. Her kan det lineære bedømmelsesskema være en vejledende hjælp til at anskueliggøre hvilke egenskaber, der bør forbedre, når den nykårede hoppe skal levere næste generation. Eksteriøret har nemlig indflydelse på både funktion og holdbarhed. En hest, der er optimalt bygget, har lettere ved at udføre den ønskede præstation, og gør det med mere glæde og mindre slid på kroppen

AF KARINA CHRISTIANSEN • AVLSKONSULENT FOR DANSK VARMBLOD

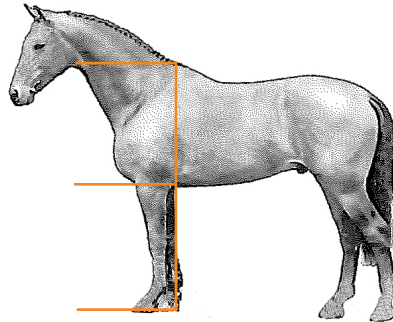

HØJTSTILLET KONTRA LAVSTAMMET ■

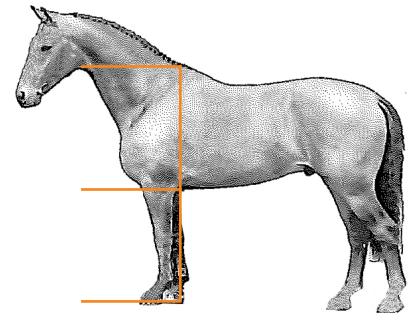
Mange tror fejlagtigt, at højstillethed har noget med hestens stangmål at gøre. Men det angiver i stedet hestens proportioner, vurderet som benlængde i forhold til brystdybde. Højstillet bruges om en hest, hvor afstanden fra jord til bryst er *større* end fra bryst til manke. Hesten må dog ikke blive så højstillet, at det går ud over balancen. Lavstammet bruges om en hest, hvor afstanden fra jord til bryst er *mindre* end fra bryst til manke.

HØJTSTILLET
(A-B-C)

GENNEMSITLIG
(D-E-F)

LAVSTAMMET
(G-H-I)

En utilredet hest bærer ca. 60% af vægten på forparten. Når der kommer rytter på, forstærkes denne skæve vægtfordeling yderligere, hvilket ikke er et godt udgangspunkt for hverken dressur- eller springheste. Hos dressurheste er det ønskeligt, at de lægger vægten bagud og sænker bagparten, således at forparten rejses og bliver let. Hos springheste er det ønskeligt, at de er i stand til at løfte skulder og manke over springet med maksimal sammenbøjning af forbenene foran kroppen, så de ikke river ned, og så de er i stand til at lande i balance og galopere videre til næste forhindring.

Det primære mål med træningen af ungheste er derfor at udvikle en stærk overlinje og bagpart, så vægtfordelingen ændres og bagbenene via indundergriben og bæring får større andel i arbejdet. Det ultimative mål er, at hesten bliver i stand til at bære sig selv og rytteren i optimal balance, og samtidig generere så meget kraft i bagparten, at hesten kan udføre de mest krævende dressurøvelser eller forcere de højeste forhindringer. Hvor let eller hvor svært det er for rytteren at uddanne hesten til dette niveau, afhænger i høj grad af hestens bygning. Det er netop, hvad dommerne kikker på ved kåring, hvor de kommende avlsdyr selekteres. Siden 2014 er hestenes bygning blevet objektivt beskrevet i forhold til de biologiske yderpunkter via en lineær registrering. På det udleverede bedømmelsesskema kan ejeren se, hvor tæt på eller hvor langt væk fra Dansk Varmblods avlsmål de enkelte egenskaber er. Hermed er det let at

DANSK VARMBLODS AVLSMÅL FOR DRESSUR- OG SPRINGHESTE

På varmblod.dk under "Dansk Varmblods Avlsmål" findes de lineære skemaer til bedømmelse af føl, 2-års hopper og kåringshopper. Her er avlsmålet (optimum) for hver enkelt egenskab markeret med en firkant. På siden findes også en manual, der beskriver, hvad dommerne vurderer ved lineær registrering.

overskue, hvilke egenskaber der skal forbedres, når der skal vælges hingst til hoppen.

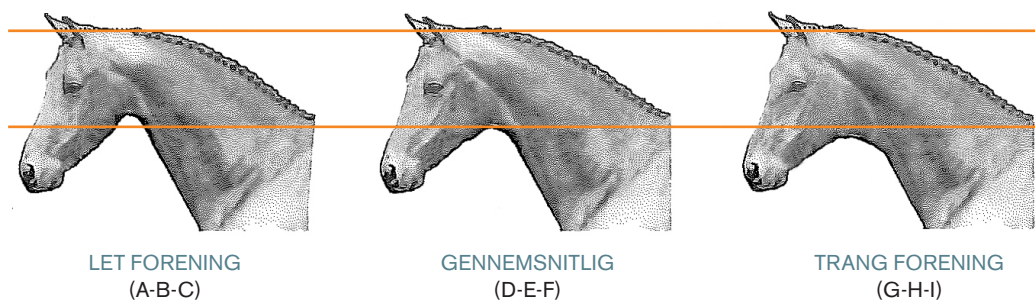
Lineær registrering giver mere information

Hver egenskab afkrydses på en lineær skala med 9 valgmuligheder vurderet ud fra de biologiske yderpunkter, for eksempel højstillet kontra lavstammet. Hver gang dommerne vurderer en egenskab, gør de det ud fra en tre-inddeling. Først vurderer de den overordnede benlængde: højstillet, dvs. *større* afstand fra jord til bryst end fra bryst til manke (A-B-C); gennemsnitlig benlængde, dvs. *samme* afstand fra jord til bryst som fra bryst til manke (D-E-F); lavstammet, dvs. *mindre* afstand fra jord til bryst end fra bryst til manke (G-H-I). Hvis hesten vurderes til at være højstillet, har dommerne igen tre valgmuligheder: ekstremt højstillet (A), højstillet (B), lidt højstillet (C). Det er ikke nødvendigvis det

” Det ultimative mål er, at hesten bliver i stand til at generere så meget kraft i bagparten, at hesten kan udføre de mest krævende dressurøvelser eller forcere de højeste forhindringer

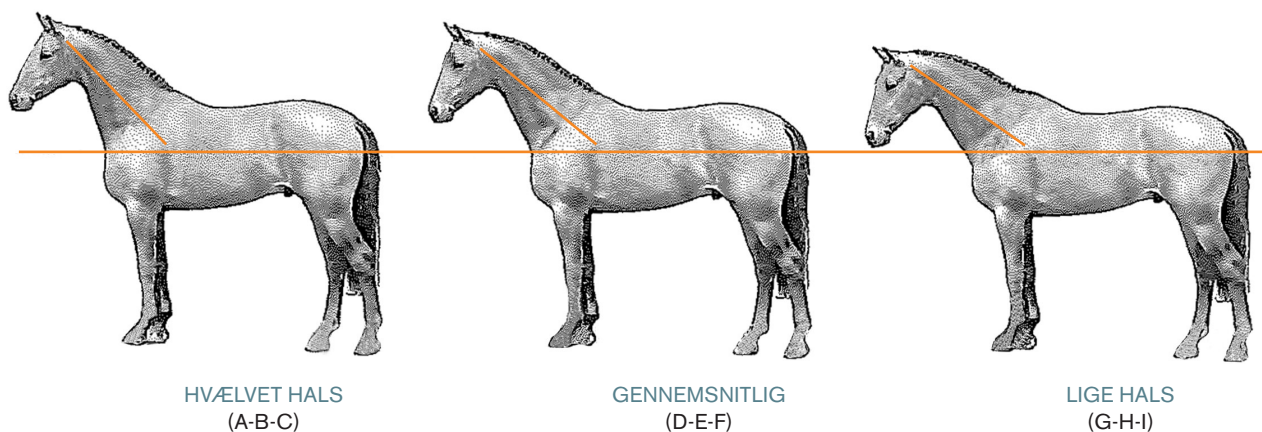
FORENING MELLEM HOVED OG HALS

Foreningen mellem hoved og hals vurderes ud fra de biologiske yderpunkter "let forening" og "trang forening". Af hensyn til hestens ridelighed og mulighed for at arbejde igennem hele overlinjen, er det vigtigt, at foreningen er til den lette side med optimum i C. Bliver foreningen for trang, dannes et ubehageligt tryk på strubehovedet og ørespytkirtlen. Hesten vil ofte forsøge at unddrage sig at gå i holdning, hvilket medfører større energiforbrug og slid på kroppen.

HALSHVÆLVNING

Den optimale halshvælvning for dressurheste er B. Det giver mulighed for, at hesten kan bevæge sig op-ad-bakke og lægge maksimal vægt på bagparten. Halsen må dog ikke blive så rejst, at det går ud over smidigheden i overlinjen. Springhestens hals ønskes knap så hvælvet som dressurhestens, med optimum i C. Den lidt mere horisontale kropsholdning giver springhesten mulighed for maksimal brug af overlinjen over forhindringerne samt en fremgribende galop med en hurtig acceleration.

ekstreme, der er det optimale. Hvis man hele tiden udvælger de mest højtstillede heste til videre avl, vil hestene for hver generation gradvist blive mere og mere højtstillede. Det kan på sigt medføre balance- og funktionsproblemer, og gå ud over holdbarheden. Lineær registrering er derfor et godt redskab til at holde fokus på det optimale og samtidig sikre, at forbundet ikke kommer ud i ekstrem avl. Det optimale i Dansk Varmblod er en lidt højtstillet (C) spring- eller dressurhest med passende bredde mellem forbenene, så god balance sikres.

Store rammer giver mere kraft

Ridehestene ønskes rektangulært bygget med store rammer (kropspartier). Rammerne vurderes ud fra et helheds-

indtryk af halslængde, skulder- og mankelængde samt længde på overlinje og kryds. Store rammer og lange knogler giver mulighed for maksimal muskelansætning, der kan give kraft og elasticitet i funktionen. Hvor to knogler mødes i et led, gælder vægtstangsprincippet: en lang knogle skal påvirkes med mindre kraft end en kort knogle for at opnå ligevægt. Derfor giver store, harmoniske rammer bedre forudsætning for en kraftfuld funktion med mindre energiforbrug.

Halsen er hestens balancestang

Halslængden er vigtig, da den fungerer som hestens balancestang og samtidig er afgørende for, hvor meget hesten kan bøje sig. Halsen må dog ikke blive ekstrem lang, da det

kan medføre ubalance og være svært for rytteren at få hesten til at gå i optimal holdning. Dansk Varmblods avlsmål for både dressur- og springheste er derfor en lidt lang hals (C).

Hos dressurheste ønskes en hvælvet hals (B), der fordrer, at hesten kan bevæge sig "op-ad-bakke". Den må dog ikke blive så rejst i halsen, at den sænker ryggen og det dermed påvirker bæring og elasticitet. Hos springheste ønskes også en hvælvet hals (C). Men dog knap så hvælvet som hos dressurheste. Det skyldes, at springhesten skal have mulighed for at runde sig i kroppen over forhindringen med maksimal bascule. Især foreningen mellem hoved og hals er afgørende for hestens ridelighed. Foreningen skal hos både dressur- og springheste være til den lette side (C), dvs. med en lang nakke, god plads til strubehovedet samt en kort afstand fra nakken til strubehovedet, set fra siden. Er foreningen for let og nakken meget lang, vil hesten ofte have en tendens til at gå "bag lodret" og undrage sig biddet. Er foreningen derimod til den kraftige

side, med kort nakke og en trang forening ved strubehovedet og ørespytkirtlen, kan det være svært for rytteren at ride hesten til biddet og dermed træne musklerne korrekt i hals, overlinje og bagpart. Ofte vil rytteren i disse tilfælde ty til diverse hjælpetøjler eller skarpere bid, hvilket giver øget slid på hesten.

” Halslængden er vigtig, da den fungerer som hestens balancestang og samtidig er afgørende for, hvor meget hesten kan bøje sig

Skulder og manke har indflydelse på funktionen

Skulder og manke er en del af hestens forpart, som har afgørende betydning for funktionen og hestens evne til at lægge

vægten på bagparten. Er manken kort og umarkeret, vil sadlen blive placeret langt fremme på hesten, hvilket lægger ekstra vægt på forparten. En lang, veludviklet manke sikrer derimod, at sadlen placeres i bedst mulig balance på hesten. Manken må dog ikke blive så høj, at der er risiko for trykninger på grund af sadel eller dækken. Skulderens placering påvirker også vægtfordelingen, idet et fremskudt sadelleje eller en kort, stejl skulder medfører, at sadlen pla-

EQuest[®]
by Hölcher
since 1889

EQUEST SOFT GAMASCHE

Super letvægts gamasche i kunstlæder.

Imiteret lammeskind på indersiden hjælper til at holde gamaschen på plads og højner den velkendte Equest komfort samtidig med den kan vaskes i maskine.

Desuden har den stærk velcro lukning som holder gamaschen på plads.

I mange
flotte farver!

Str.

S M L XL

www.equest-online.de

SOFT GAMASCHE

1. Springhesten skal være i stand til at løfte skulder og manke med maksimal sammenbøjning af forbenet foran kroppen, så forparten kommer fri af springet. Her illustreret af Lagavulin DVH 1103 (Ludwigs As/Stakkato Gold) ved hingstekåringen i 2012.

Foto: Ridehesten.com/Annette Boe Østergaard

2. Eksempel på en hest, der ikke løfter sig optimalt i skulder og manke, og som samtidig putter forbenene ind under kroppen. Når forhindringerne bliver større, skal hesten bruge mere kraft og energi på at springe højere for ikke at røre forhindringerne, sammenlignet med hesten med optimal forbensteknik.

Foto: Ridehesten.com/Thomas Bach Jensen

ceres langt fremme. Skulderen har også en anden funktion, idet den har forbindelse til overarmen og dermed påvirker fremføring af forbenet. Er skulderen skrå, vil hesten være i stand til at løfte forbenet højere end hvis skulderen er stejl. En god skulderfrihed er ønskeligt både hos dressurhesten, hvor der tilstræbes en god aktion i bevægelsen, men også hos springhesten, der skal kunne løfte forbenene maksimalt op foran kroppen over forhindringerne.

Overlinjen skal være elastisk og bøjelig

Hos de tidligere landbrugsheste, som Dansk Varmblod oprindeligt stammer fra, ønskede man en kort overlinje, der var i stand til at trække landbrugsredskaberne i dyb jord. En kort overlinje er ofte stærk, men ikke særlig fleksibel, og det kan være svært at få en sadel til at ligge uden at trykke på skulder og lænd. Omvendt så er en lang overlinje ofte fleksibel, men mangler styrke og det kan være svært for rytteren at samle hesten. Hos den moderne ridehest ønskes derfor en middellang overlinje, der er en anelse til den lange side (D) og som dermed giver forudsætning for mest mulig samling og elasticitet.

Lænden er broen mellem forparten og bagpart. Den kraft og energi, der genereres i bagparten overføres via lænden til forparten og afvikles ud igennem forbenene. Lænden må ikke være for kort, da hesten så ofte vil have svært ved slappe af i rygmusklerne, hvilket går ud over smidigheden. Men lænden må heller ikke være for lang, da sådanne heste ofte mangler muskulatur og har svært ved at bruge overlinjen optimalt, hvilket er hele intentionen med uddannelsen af hesten. Det vigtigste er dog ikke overlinjens længde, men derimod smidigheden. Derfor vægter dommerne også funktionen højere end bygningen ved overlinjens bedømmelse.

Krydset er hestens motor

Krydset er hestens motor. Der generes kraft ved at åbne og lukke vinklerne i hofte-, knæ- og haseled. Dommerne vurderer både krydslængde (lang-kort) og krydshældning (hældende-fladt). Et langt kryds er vigtigt for at opnå maksimal muskelfylde. Krydshældningen er afgørende for bagpartens styrke og måde, hvorpå kraften fra bagbenene overføres til overlinje og forparten. Et langt og lidt hældende kryds

giver den bedste balance mellem kraft og elasticitet. De gode springheste har ofte et lidt mere hældende kryds (C) end de bedste dressurheste (D), hvilket der er taget højde for i Dansk Varmblods lineære skemaer. Krydset må dog ikke blive så hældende, at det går ud over overførelsen af kraften fra bagbenene til overlinjen. Hos både dressur- og springheste er et kort og fladt kryds uønsket, da sådanne heste oftest har problemer med bagbenenes indundergriben og bæring.

Længden på underlårerne har betydning for hestens evne til indundergriben. Har dressurhesten lange underlår, vil den ofte være bagudstillet og savne op-ad-bakke-tendens i bevægelsen.

Den vil med andre ord "skubbe bagud" i stedet for at have en fremad- og opadgående mekanik. Mange springheste har dog lidt lange underlår, uden det går ud over springegenskaberne. Det hænger godt sammen med, at man hos dressurheste ønsker at se en op-ad-bakke-bygget kropsholdning, hvorimod springhestene ønskes mere horisontalt bygget, uden dog på nogen måde at være ned-ad-bakke-bygget.

Springhestens kropsholdning skal være bygget, så den kan accelerere hurtigt fremad i en energisk og fremgribende gallop, og lige så hurtigt kunne korte ind igen. I en tidsspringning er det ikke formålstjenligt, at springhestene galopperer lige så meget op-ad-bakke, som det er ønskeligt for dressurhestene, da de i så fald bruger for meget spildtid i luften. Hverken dressur- eller springheste må være ned-ad-bakke-

bygget med korte forben. Det vil forstærke vægten på forparten og gøre rytterens uddannelsesarbejde sværere.

” Krydset er hestens motor. Der genereres kraft ved at åbne og lukke vinklerne i hofte-, knæ- og haseled

Forlemmerne

Lemmernes bygning er et kritisk punkt af hensyn til holdbarheden. De skal, foruden hestens egen vægt,

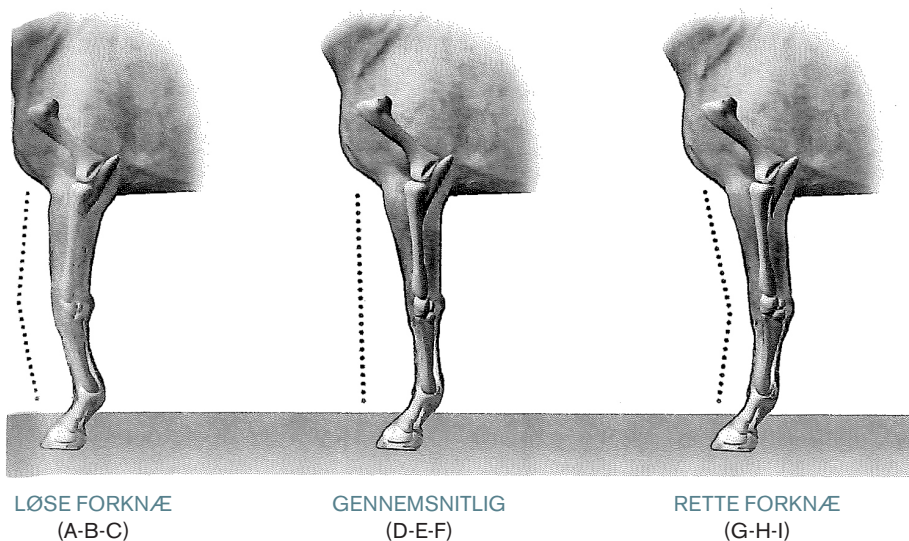
kunne bære en rytter og samtidig modstå de kolossale belastninger, der er forbundet med konkurrencebrug. Forlemmernes bygning er især vigtig for springhestene, der i nedspringet bærer hele vægten på det ene forben med mere end en tons belastning.

Hvis lemmerne er korrekt stillet, vil der være samme pres på alle sener og led, hvilket reducerer risikoen for

I'm dreaming of a warm Christmas ♥♥♥
THE ONE PIECE SUIT IS BACK
♥ 1295,- at www.thedalset.com

thedalset.com

■ FORLEMMER

Forlemmernes stilling er vigtig, da hesten fra naturens side bærer ca. 60% af sin vægt på forparten. Set fra siden vurderes lemmernes stilling ud fra de biologiske yderpunkter "løse forknæ" og "rette forknæ". Forlemmerne er optimalt stillet i E, hvor der skabes en lige belastning igennem forknæ og pibe. Løse forknæ i mild grad har sjældent nogen betydning for holdbarhed eller funktion. Derimod er meget rette forknæ (sabelbenet) en alvorlig holdbarhedsmæssig fejl, der kan give skader i forknæ, sener, seneskeder eller gaffelbånd.

skader. Generelt ønskes nogle store og velmarkerede led med god plads til senetilhæftning, og de må ikke være indknebnede under forknæ eller has. Det er også vigtigt, at lemmerne er tørre, dvs. uden tegn på galler, som ofte er et tegn på overanstrengelse af leddet på grund af forkert belastning. Forlemmernes stilling vurderes først fra siden (løse forknæ-rette forknæ). Løse forknæ, som ofte ses som en midlertidig tilstand hos føl, betyder at knæet buler fremad og indikerer stramme sener. I mild grad har det sjældent nogen betydning for holdbarheden. Rette forknæ betyder derimod, at knæet er skubbet tilbage, så hesten set fra siden bliver sabelbenet. Det giver et øget pres på knæled og pibe, og giver risiko for skader hos både dressur- og springheste. Set forfra må knæleddet ikke være parallelforskuet. Parallelforskuet medfører, at linjen ned gennem underarm og pibe ikke er lodret. Det giver en skæv belastning på forbenets nederste del. Set forfra vurderes også om hesten er indfodet eller udtæt (fransk). Begge dele er uønsket, da det medfører, at stødet fra hovens møde med underlaget ikke fordeles over den størst mulige flade. I stedet sker belastningen i overvejende grad kun på den ene side af hoven, hvilket på sigt kan give slidskader.

Baglemmerne

De biologiske yderpunkter for hasen set fra siden er for vinklede haser (lille hasevinkel) eller rette haser (stor hasevinkel). Den optimale hasevinkel er ca. 135 grader. Her vil bagbenene stå naturligt under kroppen. Hos dressurheste vil dette skabe mulighed for at lægge maksimal vægt på bagbenene, så forparten løftes. Hos springheste vil det skabe mulighed for et kraftfuldt afsæt og en energisk galop. Hvis haserne er vinklede, vil hesten være indunderstillet, hvilket betyder, at baghovene sættes for langt ind under kroppen. Dette skaber et øget pres på senerne. En hest, som derimod er ret i hasen, vil ofte stå bagudstillet, med både has og hove lidt

VIL DU VIDE MERE OM HESTENS EKSTERIØR?

På forlaget SEGES kan købes bogen "Hestens eksteriør – vurdering af heste og ponier" af konsulent Jørgen Finderup. Den giver et godt grundlag for øget forståelse af de resultater man præsenteres for i forbindelse med fremstilling af heste og ponier til kåringer og skuer. Der fokuseres på, hvad man skal "kigge" efter og hvordan det beskrives. Emner som måling, fremvisning, avlsprincipper og avlsværdurdering (indeks) behandles også.

bagved kroppen. Rette haser sætter ekstra pres på koderne, og ofte ses bløde bagkoder i kombination med rette haser. Koderne er hestens støddæmpere. En hest med bløde koder synes ofte mere elastisk end en hest med rette koder. Men begge dele kan give holdbarhedsmæssige problemer. Optimalt bør kodevinklen på baglemmerne være ca. 55 grader.

Hovene vurderes i det lineære skema fra store til små, og henholdsvis forhove og baghove skal være ens i form og vinkel for at skabe ens pres. En stor og anelse flad hov er det optimale for at skabe god kontakt til underlaget. Dragterne er bestemmende for hovens højde. De skal være af en passende højde, så der skabes en optimal vinkel til underlaget. Er dragterne for lave, øges belastningen på senerne. Dragterne må omvendt heller ikke blive for høje og indsnævrede, så det går ud over hovmekanismen og hovens evne til at absorbere stødet.

TAN